

Současná legislativa plnění cílů OZE a snižování emisí v ČR

Shrnutí současného stavu

- V celé EU je povinnost dosáhnout 10% náhrady fosilní energie obnovitelnou do konce r. 2020 viz směrnice RED ([Renewable Energy Directive, 2009/28/EC of 23 April 2009](#)), platná do r. 2020 a její novela RED II ([Renewable Energy Directive, 2018/2001/EU](#)) **ukládá členským zemím dosáhnout v r. 2030 min. 14% podílu OZE v dopravě**, z nichž maximálně 7% může být splněno tzv. konvenčními biopalivy (dříve označované jako 1. generace). Toto omezení platí již v celé EU od r. 2018, **v ČR zatím nebylo transponováno**.
- V celé EU platí **SOUČASNĚ povinnost snížit emise skleníkových plynů v dopravě o 6% do r. 2020**. Tento cíl ukládá směrnice FQD ([Fuel Quality Directive, 2009/30/EC of 23 April 2009](#)). Tato EU směrnice zatím nebyla obnovena, ale závazek plnit snížení emisí v dopravě platí nadále (a EU již v současné době připravuje jeho zpřísnění). Toto mj. upravuje **zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší**.
- **V roce 2018 nahradila ČR OZE v dopravě 6,52%, z čehož 4,77% tvořila biopaliva** (tj. nedosáhla ani vzdáleně 7% omezení) a 1,75% el. energie. Přitom část z kapalných biopaliv již tvořila tzv. vyspělá biopaliva (tzv. 2.generace), z části vyrobená i v ČR. Průměr v EU 28 (EU 27) v r. 2018 činil 8,03 (8,3) %.
(Zdroj: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/energy/data/shares>)
- Všechna v ČR použitá biopaliva ke splnění cílů dle EU směrnic splňují tzv. kritéria udržitelnosti, tj. vyhovovala článkům 17 a 18 směrnice RED 2009/28/EC a zejména předmětné české legislativě (mj. nařízení vlády č. 189/2018 Sb. o kritériích udržitelnosti a snižování emisí skleníkových plynů z pohonných hmot). **Jejich udržitelnost a úroveň snížení emisí certifikují minimálně 1x ročně mezinárodní renomované certifikační autority**, jako TÜV SÜD, BVQI a další, a to podle Evropskou komisí schválených postupů. **Česká biopaliva dosahují prokázané úspory emisí 65% až 90%** vůči fosilním palivům a jsou tak vysoce konkurence schopná v celé EU. Všechna v tuzemsku vyrobená biopaliva jsou zároveň považována za tzv. „low ILUC“, tj. s malým rizikem nepřímých změn užití půdy, na rozdíl do EU dovážených biopaliv z Asie, jako je palmový olej a produkty z něj.
- Poslední aktuální zpráva EK ohledně dosahování cílů v užití obnovitelné energie v EU z 14.10.2020 (https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/renewable_energy_progress_report_com_2020_952.pdf)¹⁾ **jednoznačně konstatuje prokazatelnou udržitelnost biopaliv z evropských surovin a jejich zatím nezastupitelnou roli v plnění ekologických cílů celé EU i členských zemí (Green Deal)**.
- Podle stejné zprávy ¹⁾ EK očekává, že **cíl 10% OZE v dopravě bude v celé EU dokonce překročen o cca 2%**, kde významně pod tímto cílem zůstanou pouze některé státy, jako Kypr, Lucembursko a Litva. Naopak, **státy sousedící s ČR cíl splní nebo přeplní**. Státům, které cíl nesplní tak logicky hrozí zahájení kroků ze strany EU, jelikož půjde o významnou menšinu.
- **ČR cíl 10% pro rok 2020 neplní a nesplní, vystavuje se tak hrozbě zahájení řízení ze strany EK s rizikem možné značné finanční sankce**. Její výše bude vždy závislá od zjištěného pochybení, avšak bude ve výši minimálně předpokládaných nákladů na splnění těchto povinností.
- Jednou z cest splnění cílů je **zavedení paliva E10**, což Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR zamítla v 11/2020, ač je toto opatření obsaženo ve Vnitrostátním plánu ČR v oblasti energetiky a klimatu, předloženém již EK ke schválení a ve studii zpracované v rámci projektu TA ČR „Strategie optimálního využití obnovitelných zdrojů energie v dopravě do roku 2030“.

Návrhy na implementaci RED II v dopravě zpracované EY jsou problematické z následujících důvodů:

- ✓ Transpozice směrnice se opírá o zatím neschválenou podporu biomethanu a její schválení bude velmi komplikované.
- ✓ V případě dodavatelů plynu se fakticky nejedná o „povinnost zajistit biomethan“, nýbrž o povinnost si biomethan převzít za cenu zemního plynu. Tento přístup tak není v souladu s článkem 25 směrnice REDII.
- ✓ Zavedení povinného minimálního podílu paliv z OZE u dodavatelů motorového benzínu a motorové nafty zavede novou a to již čtvrtou povinnost v zajištění používání biopaliv. S novou povinností bude zvýšen tlak na zrušení některé z předchozích povinností, a to zejména § 19 a to pro nadbytečnost.

Rizika dalšího vývoje

- Při pokusu **zavést E10 v rámci projednávání v Senátu** zcela určitě znovu přijde návrh na **zrušení přimíchávání biopaliv, tj. zrušení §19 zákona 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší**. To způsobí **rozvrat v plnění cílů jak v náhradě fosilní energie v dopravě, tak ve snižování emisí v dopravě**. Zrušení této legislativy paradoxně **poškodí zejména rozvoj projektů na výrobu vyspělých biopaliv (2.gen.)**, jelikož eliminace legislativy naruší právní prostředí a nebude existovat ochota investovat do jejich rozvoje. Také by došlo ke **zrušení jejich podpory tzv. dvojnásobným započítáním**. Paradoxně tak tato legislativní iniciativa **zakonzervuje současný stav a posílí pozici konvenčních biopaliv 1.gen.**
- Bez existence §19 hrozí riziko, že určité druhy pohonných hmot, zejména motorový benzin, nebudou obsahovat žádné biopalivo. Toto by výrazně narušilo současné podnikatelské prostředí a ztrátu pracovních míst v daném odvětví.

Návrhy řešení

Přistoupit k implementaci opatření obsažených ve výše zmíněné Strategii optimálního využití obnovitelných zdrojů energie v dopravě do roku 2030, která umožní obhájit opatření na základě nezávislého odborného materiálu, a to zejména:

- Navýšit povinnost snižování emisí na 6,5 – 7%, jakožto nástroje pro navýšení podílu OZE a zároveň odstranění možnosti zohlednění emisí z těžby.
- Zavést minimální povinné podíly pokročilých biopaliv u dodavatelů motorového benzínu a motorové nafty na úroveň 1,75 % a umožnit započítávání veškerých možných pokročilých biopaliv do tohoto cíle.
- Zavést minimální povinné podíly pokročilého biomethanu u dodavatelů zemního plynu na úroveň 7 %.
- Zavést omezení vyplývající ze směrnice REDII pro použitý kuch. olej a kaf. tuky a klasická biopaliva.
- Zavést motorový benzin E10.

Argumenty

- Vzhledem k tomu, že navrhované řešení, respektive přístup, vychází z nezávislé strategie zpracované odbornými institucemi, nebude možné považovat opatření za opatření šitá na míru určitým podnikatelským skupinám.
- Opatření staví na již stávajících opatřeních, která pouze doplňuje o „lívivý“ povinný cíl pro pokročilá biopaliva a pokročilý biomethan.
- Pro ponechání §19 bude možné využít argumentaci dvojnásobného započítávání „lepší“ biopaliv

- Zavedení opravdové povinnosti pro dodavatele plynu bude znamenat to, že nebude nutné provádět složitou notifikaci státní podpory biomethanu.
- Zavedení E10 bude součástí komplexní novely, její prosazení tak bude schůdnější.

Zpracoval: P. Jevič, SVB, 10. 12. 2020